



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

РІШЕННЯ

від 14 травня 2020 р.

№ 30/6

Щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язковості використання рідкого біопалива (біокомпонентів) у галузі транспорту (реєстр. № 3356)

Комітет з питань екологічної політики та природокористування, відповідно до предметів відання, розглянув проект Закону про внесення змін деяких законодавчих актів України щодо обов'язковості використання рідкого біопалива (біокомпонентів) у галузі транспорту (реєстр. № 3356 від 17.04.2020), внесений народними депутатами України Семінським О.В., Припутенєм Д.С. та іншими народними депутатами України, і відзначає.

Метою законопроекту, на думку суб'єкта права законодавчої ініціативи, є створення нормативно-правової бази для розвитку сфери виробництва, обігу та використання рідкого біопалива на транспорті. Законопроект спрямований на імплементацію положень Директиви Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС від 23 квітня 2009 року про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел в частині забезпечення Україною виконання міжнародних зобов'язань щодо частки енергії з відновлюваних джерел у валовому кінцевому обсязі споживання енергії на транспорті у 2020 році не менш 10 % та виконання зобов'язань, які взяла на себе Україна із вступом до Енергетичного Співтовариства, визначених у Національному плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року.

У законопроекті пропонується:

1. Закон України «Про альтернативні види палива» доповнити новими термінами: «біодизельне паливо (біодизель)», «біо-ДМЕ», «біо-ЕТБЕ», «біометанол», «біо-МТБЕ», «біо-ЕТАЕ», «гідроочищена рослинна олія», «добровільна схема сертифікації», «критерії сталості», «незалежний аудит», «незалежний аудитор», «паливо моторне», «паливо моторне альтернативне», «чиста рослинна олія»;

визначити обов'язкову частку вмісту рідкого біопалива (біокомпонентів) в обсягах бензинів автомобільних – вміст рідкого біопалива (біокомпонентів) в усіх обсягах бензинів автомобільних, що відпускаються з місць виробництва пального,

місць оптової торгівлі паливом та місць роздрібною торгівлі паливом, за виключенням бензинів з октановим числом 98 і вище та бензинів, що поставляються для потреб Міністерства оборони України, Державного агентства резерву України та для створення мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів: з 1 липня 2021 р. – не менш як 5 % (об'ємних), за відносної похибки визначення $\pm 0,5$ %; з 1 липня 2022 р. – не менш як 6 % (об'ємних), за відносної похибки визначення $\pm 0,5$ %; з 1 липня 2023 р. – не менш як 7 % (об'ємних), за відносної похибки визначення $\pm 0,5$ %;

визначити критерії сталості рідкого біопалива (біокомпонентів) та біогазу, призначеного для використання в галузі транспорту;

запровадити облік та контроль вмісту рідкого біопалива (біокомпонентів) у паливі моторному і паливі моторному альтернативному на ринку нафтопродуктів, які покладені на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива. Затвердження порядку здійснення такого обліку передбачено покласти на Кабінет Міністрів України;

віднести до правопорушень недотримання суб'єктами господарювання, що виробляють та/або імпортують паливо моторне і паливо моторне альтернативне для продажу на митній території України, вимог щодо вмісту обов'язкової частки рідкого біопалива (біокомпонентів) у загальному річному обсязі продажу палива та неподання або несвоєчасне подання зазначеними суб'єктами господарювання інформації щодо вмісту обов'язкової частки рідкого біопалива (біокомпонентів) у загальному обсязі продажу на митній території України палива тощо.

2. У Законі України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» пропонується частину четверту статті 2 після слів «державного нагляду за дотриманням вимог ядерної та радіаційної безпеки (крім здійснення державного нагляду за провадженням діяльності з джерелами іонізуючого випромінювання, діяльність з використання яких не підлягає ліцензуванню)» доповнити словами «державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів в частині додержанням вмісту рідкого біопалива (біокомпонентів) у паливі моторному і паливі моторному альтернативному та/або його відповідності критеріям сталості,».

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України до законопроекту надало низку зауважень. За узагальнюючим висновком Головного науково-експертного управління: за результатами розгляду у першому читанні законопроект доцільно повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень і пропозицій.

Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України своїм висновком надало такі зауваження до законопроекту.

В частині змін до Закону України «Про альтернативні види палива» щодо підпункту «д» пункту 1 статті 1 законопроекту. Технічним регламентом щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив (затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 927 від 01.08.2013), ДСТУ

7687:2015 «Бензини автомобільні євро. Технічні умови» та європейським стандартом на автомобільні палива «Gasoline EN 228» передбачено використання на транспорті бензини марок E5, E7 та E10 (тобто з вмістом біоетанолу 5 %, 7 % та 10 % відповідно), у тому числі бензину А-98, тому виключення бензину А-98 з переліку бензинів автомобільних, які підлягають додаванню обов'язкової частки сталих біокомпонентів, є не обґрунтованим.

Щодо пункту 5 та пункту 7 статті 1 законопроекту, якими передбачено встановлення вимоги відповідності усього обсягу біоетанолу, що використовується на транспорті критеріям сталості. Директивою 2009/28/ЄС встановлюється обов'язкова мінімальна частка сталих рідких біопалив в транспортній сфері та передбачено, що отримувати державну підтримку та бути зарахованим в частку щодо виконання зобов'язань можуть тільки біопалива, вироблені з дотриманням вимог сталості. У той же час Директивою 2009/28/ЄС не забороняється виробництво і використання країнами-членами ЄС і країнами-учасниками Договору про утворення енергетичного Співтовариства (до яких належить і Україна) біопалив, які не відповідають вимогам сталості понад визначену мінімальну частку. На думку Держенергоефективності, встановлення вимоги відповідності усього обсягу біоетанолу, що використовується на транспорті, критеріям сталості не відповідає європейській практиці.

Щодо пункту 5 статті 1 законопроекту. Новою статтею 7-1 законопроекту передбачається, що центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, відповідно до покладених на нього завдань, здійснює ведення державного реєстру суб'єктів господарювання, які виробляють та/або реалізують рідке біопаливо (біокомпоненти), яке відповідає критеріям сталості та біогаз, що призначені для використання в галузі транспорту. Однак, в законопроекті не вказано яким саме чином відбуватиметься збір інформації щодо наповнення вказаного реєстру.

Державна екологічна інспекція України у своєму висновку щодо законопроекту зазначає, що відповідно до Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» безпека і вимоги до якості продукції забезпечуються додержанням вимог, установлених технічними регламентами, тому «екологічні показники» мають контролюватись в межах здійснення заходів державного ринкового нагляду (перевірка характеристик продукції на відповідність певному технічному регламенту). Постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1069 «Про затвердження переліку видів продукції, щодо яких органи державного ринкового нагляду здійснюють державний ринковий нагляд», Держекоінспекція визначена органом державного ринкового нагляду щодо бензину автомобільного, дизельного, судових та котельних палив.

Враховуючи вимоги Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» щодо неприпустимості поєднання в одному органі повноважень органу ринкового нагляду та органу з оцінки відповідності, та щодо проведення органом ринкового нагляду експертизи зразків продукції в акредитованих випробувальних лабораторіях на підставі договорів, здійснені заходи щодо передачі

з балансу Держекоінспекції на баланс Науково-дослідної установи «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем» Мінекоенерго спеціального лабораторного обладнання, призначеного для вимірювань показників у паливах на відповідність їх Технічному регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив (затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 927 від 01.08.2013 року).

За інформацією Держекоінспекції, за минулий 2019 рік Держекоінспекцією та її територіальними органами проведено 311 документальних перевірок, винесено 423 рішення та за їх результатами перераховано до Державного бюджету 428 910 (чотириста двадцять вісім тисяч дев'ятсот десять) гривень.

Держекоінспекція є центральним органом виконавчої влади та фінансується виключно за рахунок загального фонду Державного бюджету за бюджетною програмою КПКВК 2405010 «Керівництво та управління у сфері екологічного контролю», яка не передбачає видатків на виконання функцій органу державного ринкового нагляду. Протягом останніх 5 років видатки за КПКВК 2405010 за статтею «інші видатки» (відрядження, судовий збір, оренда приміщень, експлуатаційні витрати, придбання паливно-мастильних матеріалів, утримання техніки та обладнання тощо) забезпечують потреби Держекоінспекції та її територіальних органів лише на 30 %.

Одночасно, відповідно до інформації від акредитованих лабораторій, що мають право на проведення експертиз з відбором проб та зразків на відповідність Технічному регламенту, проведення дослідження однієї проби становитиме 10-12 тис. грн. За приблизним розрахунком Держекоінспекції: 20 (територіальні органи) x 2 (перевірки на місяць) x 2 (види палива) x 12 (місяців) x 10 тис. грн. становить 9 млн. 600 тис. грн. При підготовці бюджетних запитів на 2018-2019 роки Держекоінспекція наголошувала Мінекономіки та Мінфіну на необхідності збільшення фінансування для забезпечення заходів державного ринкового нагляду у сфері своєї відповідальності, проте зазначені пропозиції не були враховані Міністерством фінансів України.

Держекоінспекція зазначає, що впродовж двох років вже проводить перевірки характеристик продукції (бензинів та дизельного пального) на відповідність Технічному регламенту, тому вважає, що немає підстав щодо передачі повноважень у сфері державного ринкового нагляду будь-якому іншому органу державного ринкового нагляду. Разом з цим, на даний час відсутній технічний регламент щодо вимог до альтернативних палив, що затверджується Кабінетом Міністрів України, відповідно до статті 5 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності».

Комітет зазначає, *щодо нової статті 8-2 (пункт 7 статті 1 законопроекту), що, в частині питань земельних ділянок природних лісів, пралісів або квазіпралісів, земель природно-заповідного фонду, природних луків, - ці питання не є предметом законопроекту та врегульовані іншими законодавчими актами – Лісовим кодексом України, Законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони пралісів згідно з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат», «Про Державний земельний кадастр».*

У цій же новій статті визначення центрального органу виконавчої влади потребує приведення у відповідність до його визначення у Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Щодо питань безпеки і вимог до якості продукції, у тому числі за «екологічними показниками», що наразі ці питання врегульовані Законом України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності». Механізм державного ринкового контролю (нагляду) передбачений Законом України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції». Органом державного ринкового нагляду щодо бензину автомобільного, дизельного, суднових та котельних палив постановою Кабінету Міністрів України № 1069 від 28.12.2016 визначена Держекоінспекція.

Комітет зазначає, *щодо впровадження обов'язковості використання рідкого біопалива (біокомпонентів) у галузі транспорту, що Директивою 2009/28/ЄС не забороняється впровадження обов'язковості виробництва і використання рідкого біопалива. Комітет вважає, що впровадження обов'язковості використання рідкого біопалива (біокомпонентів) у галузі транспорту сприятиме виведенню на якісно новий рівень енерго-, ресурсозберігаючих технологій та сприятиме покращенню екологічної ситуації за рахунок зменшення обсягів викидів в атмосферу шкідливих речовин, що утворюються при згорянні автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив.*

Водночас, оскільки відповідно до статті 116 Конституції України проведення галузевої політики забезпечує Кабінет Міністрів України, головному Комітету доцільно отримати відповідний експертний висновок Уряду щодо зазначеного законопроекту.

За результатами розгляду законопроекту Комітет **в и р і ш и в :**

1. Рекомендувати Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг внести на розгляд Верховної Ради України пропозицію про прийняття за основу проекту Закону про внесення змін деяких законодавчих актів України щодо обов'язковості використання рідкого біопалива (біокомпонентів) у галузі транспорту (реєстр. № 3356 від 17.04.2020), внесений народним депутатом України Семінським О.В., Припутенем Д.С. та іншими народними депутатами України.

2. Рішення направити до Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО